

O. mgr lic. Piotr Owczarz

specjalność: teologia życia duchowego

Streszczenie pracy doktorskiej napisanej pod kierunkiem
ks. prof. dra hab. Stanisława Urbańskiego
pt. Modlitwa myślna w pierwotnej tradycji kapucyńskiej (1535-1628)

Przedmiotem rozprawy jest ukazanie i uporządkowanie doktryny oraz specyfiki kapucyńskiej modlitwy myślnej. W 1535 r. powstały pierwsze konstytucje braci rodzącej się reformy franciszkańskiej. Stolica Apostolska w 1628 r. ostatecznie uznała odrębną gałąź zakonu franciszkańskiego, zwaną braćmi mniejszymi kapucynami. Przyjęcie tej ramy czasowej pracy pozwala określić pewien okres duchowości kapucyńskiej. W nim kształtowała się i umacniała kapucyńska modlitwa. Jej wewnętrzny charakter, określenie modlitwy myślnej jako duchowej mistrzyni, od początku reformy stanowiło szczególny charyzmat kapucynów.

W pracy dokonano podziału na cztery rozdziały. Ich kolejność odzwierciedla stopniowość prowadzonego procesu badawczego. Rozdział pierwszy, powstanie i kontekst modlitwy kapucyńskiej, najpierw przedstawia tradycję modlitwy franciszkańskiej, którą stanowi ponad trzysta lat (XIII-XV w.) doświadczeń różnych autorów oraz ich dzieł. W następujących po sobie podpunktach zostaje ona ograniczona, ze względu na jej rozpiętość, do trzech postaci. Przedstawiony jest założyciel tradycji franciszkańskiej (św. Franciszek z Asyżu), doktor Kościoła (św. Bonawentura) oraz autor znaczącego dla braci mniejszych dzieła duchowego (bł. Bartłomiej z Pizy). Dla właściwego zrozumienia specyfiki kapucyńskiej modlitwy myślnej potrzebne jest także poznanie środowiska, w którym się ona rodziła. W dalszej części rozdziału przedstawieni zatem zostają bracia kręgu reformy kapucyńskiej. Pochodzący z różnych regionów Italii i tradycji franciszkańskich tworzyli stopniowo zręby duchowości kapucyńskiej. Zostawili po sobie liczne dzieła o charakterze duchowym. Analiza ich zawartości, głównych założeń, wykazuje jej związek z trzystuletnią duchowością franciszkańską. Wydobyte treści ukazują również różnorodność nauczania o modlitwie myślnej, a także jej kapucyńską specyfikę.

Rozdział drugi przedstawia doktrynę kapucyńskiej modlitwy myślniej na podstawie wcześniej zbadanych źródeł. Opracowanie jest uporządkowane według podstawowych zagadnień z dziedziny teologii duchowości. Na początku wyszczególnione są definicje modlitwy, a następnie jej główne cele. Dalej przybliżone są przymioty, które pogłębiają jej znaczenie. Naturalne i nadprzyrodzone czynniki modlitwy wskazują na warunki, aby modlitwa była autentyczna i jednocześnie skuteczna. Podkreślona zostaje także rola uczuć, ich rozumienie i miejsce w samym procesie modlitwy. Badanie czasu i miejsca modlitwy myślniej ukazuje różnorodność jej sposobów, podobnie jak przedstawienie i uporządkowanie metod medytacji.

Rozdział trzeci jest badaniem przedmiotu modlitwy myślniej. Ogólnie jest nim wszystko z czym, i o co, człowiek zwraca się do Boga. Jest nim cały świat stworzenia, osób i rzeczy, oraz świat Boga w Jego tajemnicach. Praca uwzględnia najpierw przedmiot medytacji, którym jest Bóg w Trójcy Świętej. Następnie badaniu podlega osoba Chrystusa w Jego tajemnicach, rozpoczynając od wcielenia Syna Bożego, aż do Jego obecności w Eucharystii. Kolejnymi przedmiotami modlitwy są treści formuł słownych zawartych w *Credo* i *Pater noster*. Na koniec przedstawiona jest osoba Matki Bożej w podziale na tajemnice jej życia oraz modlitwę *Ave Maria*. Dokonana analiza w trzecim rozdziale pozwala zobaczyć sposób prowadzenia modlitwy myślniej oraz wyodrębnić treści, które dla reformy kapucyńskiej są szczególnie ważne.

Rozdział czwarty, modlitwa myślna w praktyce, bada jak bracia kapucyni przez kontakt z ludźmi różnego stanu, osobiste relacje z nimi, uczyli modlitwy myślniej swoim przykładem oraz nauczaniem. Przedmiotem badań są spisane zwyczaje zakonne, biografie, kroniki, korespondencja, które zawierają treści dotyczące modlitwy myślniej. Podobnie, badanie kontaktów z innymi, duchownymi, czy świeckimi są okazją do wydobycia specyfiki modlitwy myślniej w jej przeżywaniu przez poszczególne stany życia. Prowadzone przez braci życie apostołskie w początkach reformy kapucyńskiej nastawione jest w dużej mierze na ożywienie ducha pobożności wśród wiernych świeckich. W pracy autor bada w jaki sposób nabożeństwa czterdziestogodzinne, głoszone nauki wielkopostne, kazania odpustowe, czy misje ludowe były okazją do przekazywania wiedzy dotyczącej reguł modlitwy myślniej.

Fr. Piotr Owczarz STB STL

Category: Theology of the Spiritual Life

Summary of the doctoral thesis written under the guidance of

Prof. Fr. Stanisław Urbański PhD.

Subject: Mental prayer in the Capuchin primitive tradition (1535-1628)

The subject of this research is to formulate and systemize the doctrine and specificity of the Capuchin mental prayer. The first constitutions of the friars in 1535 established the Franciscan reform. Holy See in 1628 finally recognized a new branch of the Franciscan Order called Order of Friars Minor Capuchin. This time frame makes it possible to determine a certain period of Capuchin spirituality. In it, capuchin prayer was shaped and strengthened. Definition of mental prayer as a spiritual master, its inner character, has been a particular charism of the Capuchins since the beginning of the reform.

The work is made up of four chapters. Their order reflects the gradualness of the research process. Chapter one, the rise and context of the Capuchin prayer, first presents the tradition of the Franciscan prayer. It represents more than three hundred years (13th-15th centuries) of the experiences of various authors and their works. In successive subsections, limited due to its span to three characters, are presented: the founder of the Franciscan tradition (St. Francis of Assisi), the Doctor of the Church (St. Bonaventure) and the author of a significant spiritual work for the friars (Bl. Bartholomew of Pisa). In order to properly understand the specifics of Capuchin mental prayer, it is also necessary to know the environment in which it was born. Later in the chapter, therefore, the friars of the Capuchin reform are presented. Coming from different regions of Italy and Franciscan traditions, they gradually formed the foundations of Capuchin spirituality. They wrote numerous spiritual works. Analysis of their contents, the main assumptions, shows its connection with the three-hundred-year Franciscan spirituality. The extracted content also shows the diversity of teaching about mental prayer, as well as its Capuchin specificity.

Chapter two presents the doctrine of Capuchin mental prayer from previously examined sources. The study is organized according to the basic issues in the field of theology of spirituality. At the beginning, the definitions of prayer are listed, followed by its main purposes. Further approximate are the qualities that deepen its meaning. The natural and supernatural factors of prayer indicate the conditions for prayer to be authentic and effective at the same time. The role of feelings, their meaning and place in the process of prayer are also emphasized. The study of the time and place of mental prayer reveals the diversity of its ways, as well as the presentation and arrangement of meditation methods.

Chapter three is an examination of the subject of mental prayer. In general, it is all with what, and what, man asks God. It is the whole world of creation, persons and things, and God in His mysteries. Work first takes into account the object of meditation, which is God in the Trinity. The person of Christ in His mysteries is then examined, beginning with the incarnation of the Son of God, to his presence in the Eucharist. Further objects of prayer are the content of the word formulas contained in the *Creed* and *Pater noster*. Finally, the person of Our Lady is presented, divided to the mysteries of her life and the prayer of *Ave Maria*. The analysis made in the third chapter allows to see how to conduct a mental prayer and to extract content that is particularly important for the Capuchin reform.

Chapter four, mental prayer in practice, examines how the Capuchin friars, through contact with people of various states, personal relationships with them, taught mental prayer by their example and teaching. The subject of research are written religious customs, biographies, chronicles, correspondence, which contain content on mental prayer. Similarly, the study of contacts with other clergy or laity is an opportunity to extract the specificity of mental prayer through the experience of various states of life. The apostolic life led by the friars at the beginning of the Capuchin reform is largely aimed at reviving the spirit of piety among the lay faithful. In dissertation author examines how service called “forty-hour”, preached Lenten teachings, indulgence sermons, and folk missions were an opportunity to communicate knowledge about the rules of mental prayer.